

Bilaga 11:7 till kommunstyrelsens protokoll den 31 maj 2006, § 13

PM 2006 RIV (Dnr 323-809/2006)

Skola och samhälle, betänkande från gymnasieentreprenadutredningen (SOU 2006:1)

Remiss från utbildnings- och kulturdepartementet

Remisstid 31 maj 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen Skola och samhälle, gymnasieentreprenadutredningen (SOU 2006:1), överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

Utbildnings- och kulturdepartementet har för yttrande remitterat *Skola och samhälle, gymnasieentreprenadutredningen* (SOU 2006:1). Sammanfattning redovisas i *bilaga 2*.

Gymnasieentreprenadutredningen har sett över bestämmelserna om entreprenad i gymnasieskolan och frågan om kommuners möjligheter att anordna gymnasieutbildning i annan form än ett direkt huvudmannaskap.

Utredningen har kartlagt förekomsten av entreprenader både i gymnasieskolan och inom vuxenutbildningen. Enligt utredningen kan entreprenader inom gymnasieskolan stärka samverkan mellan skolan och samhället i övrigt samt öka kvaliteten på undervisningen. Utredningen föreslår en utvidgning av entreprenadmöjligheterna som innebär dels att begränsningen till vissa ämnen tas bort, dels att även kommuner eller andra offentliga organ ska kunna anlitas som entreprenörer. Utredningen föreslår också att kommuner tillsammans med aktörer i arbetslivet ska kunna bilda kommunala företag för att bedriva gymnasieutbildning om avsedd utbildning inte kan ordnas på annat vis.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att utredningens förslag är positiva. I övrigt hänvisar stadsledningskontoret till utbildningsnämndens synpunkter kring utredningens förslag.

Utbildningsnämnden anser att en större samverkan mellan skola och arbetsliv är en förutsättning för att höja kvaliteten på de yrkesförberedande utbildningarna. Därför är det positivt att det öppnas större möjligheter för en sådan samverkan. Utbildningsnämnden anser att de stora fördelarna med möjligheten att lägga ut hela gymnasieprogram gäller främst de yrkesförberedande utbildningarna och det individuella programmet. Nämnden anser dock att problematiken kring Lagen om offentlig upphandling inte är tillräckligt belyst i utredningen.

Mina synpunkter

För att förbättra kvaliteten på de yrkesförberedande programmen är ett nära samarbete med näringslivet en förutsättning. Jag tror även att det kommer bli allt viktigare inom det individuella och studieförberedande programmen.

Utredningens förslag innebär att vid entreprenader ska skollagens krav på lärarbehörighet endast gälla undervisning i kärnämnen. Detta är olyckligt eftersom lärarbehörighet är viktigt för att dels ha kunskap i olika ämnen men också för insikt i elevers lärandeprocesser samt de övergripande läroplansmålen. Inom yrkesämnena är det ofta svårt att rekrytera behöriga lärare men åtgärder bör hellre vidtas inom detta område än att släppa på behörighetskraven. Fler vägar in i lärarutbildningen behöver skapas och större möjligheter till flexibilitet i utbildningarna genomföras. Särskild lärarutbildning (SÄL) för yrkeslärare är ett mycket bra exempel på detta.

Det är positivt om yrkeslärare kan anställas på företag för att på så sätt ha en mycket nära koppling till yrkeslivet. Yrkeslivet förändras fort och kunskaper behöver ständigt uppdateras och förnyas. Detsamma gäller utrustning och anpassade lokaler. Eleverna ska utbildas för dagens arbetsliv och behöver därmed tillgång till den modernaste utrustningen. För skolorna är det mycket kostsamt att uppgradera detta och samverkan kring detta är mycket önskvärt.

För kommunernas del är det komplicerat med Lagen om offentlig upphandling (LOU) inom detta område. När kommunen gjort upphandlingsförsök har inga anbud inkommit, inte ens från några av landets största högskolor/universitet. Reglerna innebär också en väsentlig konkurrensfördel för de fristående skolorna eftersom de inte omfattas av LOU och därmed har helt andra möjligheter till samverkan med externa partners. Den kommunala skolan måste ha samma möjligheter och flexibilitet som friskolor eller andra privata utbildningsanordnare till samverkan med externa parter. En översyn inom detta område är nödvändig för att bästa möjliga utveckling och samverkan ska kunna uppnås.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen Skola och samhälle, gymnasieentreprenadutredningen (SOU 2006:1), överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 10 maj 2006

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. staden beslutar uppvakta regeringen om att Stockholm ska få bli försökskommun med entreprenader i gymnasieskolan.
3. därutöver anföra följande:

Vi vill låta alla goda krafter vara med i arbetet med att få fler elever kan klara målen i gymnasieskolan. Därför välkomnar vi i huvudsak förslagen i denna statliga utredning om att öppna upp för entreprenadlösningar i gymnasieskolan. Men vi vill att Stockholm går före och snarast möjligt ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun med entreprenader i gymnasieskolan.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. avslå förslag till beslut
2. som svar på remissen anföra följande

Stockholm har i dag ett stort antal fristående gymnasieskolor som lockar många elever. Tillsammans med de kommunala gymnasieskolorna svarar friskolorna väl mot den efterfrågan på utbildning som finns bland stadens ungdomar. Förslaget om gymnasieutbildningar på entreprenad skapar en mellanform mellan kommunala och fristående gymnasieskolor som det inte råder efterfrågan på i Stockholm.

Verksamhet på entreprenad skapar ett ständigt återkommande behov av upphandlingar, något som leder till administrativt merarbete och osäkerhet om framtiden i de berörda verksamheterna. Entreprenader riskerar att bli ett hot mot den arbetsro som gymnasieskolan så väl behöver.

Det är elever som ska välja skola, inte politiker. Valfriheten och mångfalden garanteras bäst genom att fristående alternativ kan etableras fritt, som ett alternativ till stadens ena verksamheter. Detta gäller såväl inom gymnasieskolan som inom andra utbildningsverksamheter.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margrethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att.

1. Som svar på remissen Skola och samhälle, gymnasieentreprenadutredningen (SOU 2006:1) överlämna och återropa vad som anförts nedan.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Gymnasieskolan ska vara ett offentligt åtagande för att garantera att alla har tillgång till utbildning samt för att säkerställa insyn och inflytande. Därför avvisar vi både förslaget om att undervisning i alla ämnen som ingår i en gymnasieutbildning ska kunna ske på entreprenad och förslaget om

att ta bort begränsningen av vem som kan anlitas som entreprenör. Vi menar också att krav på lärarbehörighet inte får begränsas till enbart kärnämnen. Behöriga lärare är en grundläggande förutsättning för att ge eleverna en bra utbildning och vi vill hellre se en skärpning av behörighetskraven än att dessa ska avskaffas.

Däremot är vi positiva till samverkan mellan kommunala gymnasieskolor och arbetslivet, särskilt när det gäller vissa yrkesutbildningar. Detta måste dock kunna ordnas i andra former än i regelrätta privatiseringar av gymnasieskolor. Vi vill också påpeka att även om en samverkan mellan t.ex. det privata näringslivet och den kommunala gymnasieskolan sker så måste den kommunala gymnasieskolan alltid ha ansvaret för undervisningen i kärnämnen.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) enligt följande.

När det gäller Lagen om offentlig upphandling (LOU) handlar det till stor del om ett förhållningssätt. Vår uppfattning är att lagen upplevs som ett större hinder än den i praktiken behöver vara.

Det är inte så enkelt som att sätta likhetstecken mellan kompetenta lärare och lärarbehörighet.

Man kan vara en bra lärare även om man saknar formell lärarbehörighet. Lärare behöver hela tiden utvecklas och få fortbildning, precis som andra yrkesgrupper. Behöriga lärare behöver praktik och både behöriga och obehöriga lärare behöver fortbildning i t ex pedagogik. Detta tycker vi gäller såväl lärare i kärnämnen som lärare i andra ämnen.

ÄRENDET

Utbildnings- och kulturdepartementet har för yttrande remitterat *Skola och samhälle, gymnasieentreprenadutredningen* (SOU 2006:1). Sammanfattning redovisas i *bilaga 2*.

Gymnasieentreprenadutredningen föreslår en utvidgning av entreprenadmöjligheterna inom gymnasieskolan som innebär dels att begränsningen till vissa ämnen tas bort, dels att även kommuner eller andra offentliga organ ska kunna anlitas som entreprenörer. Utredningen föreslår också att kommuner tillsammans med aktörer i arbetslivet ska kunna bilda kommunala företag för att bedriva gymnasieutbildning om avsedd utbildning inte kan ordnas på annat vis.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Det är angeläget att underlätta för samverkan mellan gymnasieskola och arbetsliv. Inte minst på de yrkesförberedande programmen är samverkan med branschföretag av avgörande betydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig därför positivt till utredningens förslag om utökade möjligheter till entreprenad och till undantagsmöjligheten för kommuner att tillsammans med andra aktörer bilda företag för att bedriva gymnasieutbildning. I övrigt hänvisar stadsledningskontoret till utbildningsnämndens synpunkter kring utredningens förslag.

Utbildningsnämnden framför i sitt yttrande att *Lagen om offentlig upphandling, LOU*, i vissa fall försvårar samverkan mellan skola och arbetsliv. Utbildningsnämnden menar, utifrån egna erfarenheter, att företag eller andra aktörer som är intressanta för skolorna att samverka med sällan är så intresserade av att bedriva utbildningsverksamhet att de är beredda att göra sig det besvär det innebär att delta i en upphandling eller att gå in i företagsnybildningar. Däremot kan vissa tänka sig att mot ersättning samarbeta med skolor när samarbetet ser ut att fungera effektivt och bra. Upphandlingsregelverket hindrar den formen av samarbeten som skolorna är intresserade av och som företagen upplever som hanterliga. Här har dessutom fristående gymnasieskolor en konkurrensfördel eftersom de inte lyder under LOU.

Stadsledningskontoret delar utbildningsnämndens uppfattning och anser att *Lagen om offentlig upphandling* bör ses över så att kommunala skolors behov av samarbete med arbetslivet inte försvåras. Ett undantag från lagen om offentlig upphandling när det gäller utvecklingssamarbeten mellan kommunala skolor och arbetslivet där samarbetet med skolan är en biverksamhet för det aktuella företaget eller organisation bör utredas.

Utbildningsnämnden beslöt den 20 april 2006 att överlämna förvaltningens tjänstutlåtande som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm m.fl.* (fp), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Mikael Söderlund m.fl.* (m) och *Nina Ekelund* (kd), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Mikael Söderlund m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av *Nina Ekelund* (kd), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2006 har i huvudsak av följande lydelse.

Frågan om vad som ska kunna läggas ut på entreprenad

Gymnasieskolan ska förbereda för fortsatta studier, men även tillhandahålla ett lärande som ger sådana kunskaper och färdigheter som ett yrkesliv kräver. För att lyckas med detta krävs att olika aktörer samverkar. Genomgående är att inte minst yrkesutbildningarna behöver tillförsel av kompetens och resurser utöver vad enskilda kommuner själva kan klara av. Det är på flera områden svårt, ibland till och med omöjligt, för skolorna att klara kostnaderna för investering i modern utrustning och att upprätthålla aktuell kompetens hos yrkeslärarna i takt med den tekniska utvecklingen.

En större samverkan mellan skola och företag/arbetsliv är, enligt förvaltningens mening, en förutsättning för att kunna höja kvaliteten på de yrkesförberedande utbildningarna. Därför är det naturligtvis positivt att det öppnas större möjligheter för en sådan samverkan.

För mindre kommuner som inte har råd att anordna viss yrkesförberedande utbildning är det givetvis en bra möjlighet att man kan uppdra åt t. ex. en privat utbildningsanordnare eller en annan kommun att anordna en gymnasieutbildning i sin helhet eller att man kan gå samman med ett företag för att anordna en utbildning. Det är också en fördel att den som anordnar utbildning kan anordna utbildning i alla ämnen, vilket kan befrämja ämnesintegration och samverkan mellan kärn- och karaktärsämnen.

Det kan ändå finnas anledning att överväga en del av de synpunkter som framkommer i det särskilda yttrandet (Prop. s 223 ff), framför allt vad avser förutsättningarna för elevernas rättssäkerhet och en likvärdig utbildning när hela gymnasieprogram läggs ut på entreprenad.

Förvaltningen menar att de stora fördelarna med möjligheten att lägga ut hela gymnasieprogram gäller främst de yrkesförberedande utbildningarna och det individuella programmet, men ser inte samma behov när det gäller SP och NV.

Frågan om vem som ska kunna anlitas som entreprenör

Förvaltningen har inga särskilda synpunkter i denna del. Det är positivt att det blir möjligt för en kommun att utföra undervisning för en annan kommuns räkning. Likaså att även offentliga organ ska kunna utföra undervisning på entreprenad åt en kommun eller ett landsting.

Kommunala företag som utbildningsanordnare

Det är bra att möjligheten tillskapas och den kan säkert komma att fylla en viktig funktion. Det finns kanske en risk för att en viss förvirring kring vilka regler som gäller kan uppstå i verksamheten, eftersom de här företagen skulle få någon slags mellanform där både associationsrättsliga regler och skollagens regler för offentlig huvudman ska gälla.

Förvaltningen tror dock att det i praktiken är få potentiella samarbetspartners som är intresserade av ett så pass stort projekt som att bilda ett särskilt utbildningsföretag tillsammans med en kommun. Det är väl kanske mer troligt att många företag/organisationer föredrar ett samarbete där man istället får någon slags ersättning för sin insats.

Kommunen ska enligt förslaget själv få avgöra när förutsättningarna för att starta ett kommunalt utbildningsföretag föreligger, och tanken är att sådana ska startas endast i undantagsfall. Förvaltningen hade här gärna sett en något tydligare beskrivning av vilka förutsättningar som ska föreligga. Det vore olyckligt om möjligheten att bilda den här typen av företag skulle användas för att kringgå kravet på offentlig upphandling.

Frågan om offentlig upphandling och konkurrens

Utredningen har haft i uppdrag att analysera vilken betydelse reglerna om upphandling enligt LOU har för kommunens möjligheter att lägga ut gymnasieskolverksamhet på entreprenad.

Utredningen säger att det finns brister i kommunernas upphandlingskompetens och att utbildning krävs på det området, vilket helt säkert är en riktig iakttagelse. Med en större kompetens kommer det säkert att vara möjligt att handla upp rena entreprenader från framför allt företag som just har utbildningsverksamhet som kärnverksamhet och som för sin överlevnad är tvungna att underkasta sig upphandlingsproceduren.

I de fall kommunen snarare är ute efter att tillsammans med en extern partner (företag eller organisation) genomföra ett utvecklingsarbete (och där den externa partnern behöver få någon form av ekonomisk kompensation för sin medverkan) innebär upphandlingsreglerna helt klart stora, och många gånger till och med oöverstigliga hinder, när det gäller att starta konstruktiva utvecklingssamarbeten med företag/organisationer. Dessa svårigheter är dessutom oftast av den arten att de inte avhjälpas med större kompetens i upphandlingsfrågor.

Det handlar då om att skaffa sig ett flexibelt samarbete med en extern partner snarare än ett i förväg preciserat rent entreprenaduppdrag. En sådan tjänst kan vara mycket komplicerad, för att inte säga omöjlig, att beskriva med den precision som krävs för att göra utvärderingskriterierna objektiva och mätbara i enlighet med vad LOU kräver. Svårigheterna gäller inte bara för den som gör kravspecifikationen, utan ett mycket stort problem är också att det även ställer stora krav på anbudslämnaren. Förvaltningens erfarenhet är att många (och det gäller även stora organisationer) inte maktar med detta, och att många potentiella samarbeten och utvecklingsprojekt stupar på detta.

För Stockholms stads del är det dessutom så att en bärande tanke i stadens arbete med att utveckla de yrkesförberedande gymnasieprogrammen är att i samarbete med externa företag eller andra typer av organisationer utföra ett gemensamt utvecklingsarbete och också gemensamt utforma nya genomförandemodeller. Det ligger då i sakens natur att den upphandlande enheten då lika lite kan precisera exakt vad och i vilken omfattning man efterfrågar en tjänst som den som lägger anbud kan svara på exakt hur man avser att utföra uppdraget. Det är ju bland annat detta man ska komma fram till i det gemensamma utvecklingsarbetet.

Möjligheten att lägga ut utbildningen på en privat anordnare innebär inte i sig att man stärker samverkan mellan skolan och arbetslivet. Detta förutsätter ju i så fall i princip att samverkansparten är ett företag eller en organisation som faktiskt representerar specifika yrkeskunskaper. Få av dessa företag eller organisationer bedriver utbildning och det finns knappast någon anledning att förutsätta att de har ambitioner att plötsligt anordna hela gymnasieutbildningar som en slags sidoverksamhet. Eller som det sägs i utredningen "näringslivet förefaller att föredra att kommunerna sköter utbildningen i egen regi." (Prop. s 92). Det innebär också att de oftast inte har rutiner, kompetens eller möjlighet att avsätta arbetskraft för att läsa förfrågningsunderlag och författa komplicerade anbud. Utan förenkling i förfarandet vid upphandling kan man förvänta sig att det främst är professionella utbildningsföretag som svarar på anbudet, vilket ju också var fallet i t.ex. Kunskapslyftet. De företag och organisationer som främst sysslar med annan kärnverksamhet och som för skolans del kan vara intressanta samarbetspartners, därför att de till exempel kan erbjuda såväl kunskaper som lokaler, maskiner och annan utrustning som skolan har svårt att tillhandahålla kommer antagligen att endast i undantagsfall delta i en upphandling.

En annan viktig aspekt för den kommunala skolan är att reglerna innebär en väsentlig konkurrensfördel för de fristående skolorna. De omfattas inte av LOU och har följaktligen helt andra möjligheter till samverkan med externa partners.

Reglerna skulle också kunna leda till att den kommunala skolan för att uppnå ökad branschsamverkan i praktiken blir hänvisad till att köpa utbildningsinsatser av privata utbildningsanordnare, eftersom dessa utan upphandlingsförfarande kan skapa branschsamarbeten. Förvaltningen kan inte se att det finns något egenvärde i en sådan utveckling. Det är istället viktigt att den kommunala skolan har samma möjligheter och flexibilitet som friskolor eller andra privata utbildningsanordnare.

Ett annat problem vid upphandling av utvecklingssamarbeten är att många av de faktorer som är avgörande för resultatet av samarbetet inte kan mätas objektivt, t. ex. att parterna har

gemensamma värderingar och ett gemensamt synsätt och att samarbetet fungerar på det personliga planet, dvs. att "personkemin" mellan de inblandade individerna stämmer. Dessutom är det ofta avgörande att möjligheterna till ett samarbete får uppstå spontant och förutsättningslöst.

Det är förstås möjligt att ha andra former av samarbete där ingen ersättning utgår, men i praktiken kan det oftast bara handla om enstaka, väldigt små inslag i utbildningen. Få företag har ett tillräckligt stort egenintresse av samarbetet för att medverka i utbildningarna utan att få någon form av ersättning för detta. Företagen har sällan mer än en indirekt fördel eller fördel endast på väldigt lång sikt av ett samarbete.

RESERVATIONER M M

Utbildningsnämnden

Reservation mot utbildningsnämndens beslut anfördes av vice ordföranden Lotta Edholm m.fl. (fp) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att

1. avslå förvaltningens förslag till beslut
2. som svar på remissen anförda följande

Stockholm har i dag ett stort antal fristående gymnasieskolor som lockar många elever. Tillsammans med de kommunala gymnasieskolorna svarar friskolorna väl mot den efterfrågan på utbildning som finns bland stadens ungdomar. Förslaget om gymnasieutbildningar på entreprenad skapar en mellanform mellan kommunala och fristående gymnasieskolor som det inte råder efterfrågan på i Stockholm.

Verksamhet på entreprenad skapar ett ständigt återkommande behov av upphandlingar, något som leder till administrativt merarbete och osäkerhet om framtiden i de berörda verksamheterna. Entreprenader riskerar att bli ett hot mot den arbetsro som gymnasieskolan så väl behöver.

Det är elever som ska välja skola, inte politiker. Valfriheten och mångfalden garanteras bäst genom att fristående alternativ kan etableras fritt, som ett alternativ till stadens ena verksamheter. Detta gäller såväl inom gymnasieskolan som inom andra utbildningsverksamheter.

Reservation mot utbildningsnämndens beslut anfördes av ledamoten Mikael Söderlund m.fl. (m) och ledamoten Nina Ekelund (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att

1. i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. uppmana kommunstyrelsen att uppvakta regeringen om att Stockholm ska få bli försökskommun med entreprenader i gymnasieskolan.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Mikael Söderlund m.fl. (m) enligt följande.

Vi moderater har länge kämpat för att låta alla goda krafter vara med i arbetet med att få fler elever klara målen i gymnasieskolan. Därför har vi länge drivit frågan att öppna upp för entreprenadlösningar i gymnasieskolan. Vi välkomnar därför i huvudsak förslagen i denna statliga utredning men vill att Stockholm går före och snarast möjligt ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun med entreprenader i stadens kommunala gymnasieskolor.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Nina Ekelund (kd) enligt följande.

Vi är positiva till olika driftsformer; kommunala skolor, friskolor och kommunala skolor som drivs på entreprenad. Vi välkomnar därför i huvudsak förslagen i denna statliga utredning men vill att Stockholm går före och snarast möjligt ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun med entreprenader i stadens kommunala gymnasieskolor. Det handlar om att i första hand låta en eller två gymnasieskolor pröva detta. En utvärdering bör därefter göras innan ytterligare steg tas.

Sammanfattning

Gymnasieentreprenadutredningens betänkande *Skola & Samhälle* (SOU 2006:1)

Utredningen har kartlagt förekomsten av entreprenader både i gymnasieskolan och inom vuxenutbildningen. Ett antal fristående gymnasieskolor där även kommuner ingår bland ägarna har också studerats. Utredningens slutsats är att erfarenheterna av den verksamhet som drivs på entreprenad är klart övervägande positiva. Utredningen föreslår också nya driftsformer i den kommunala gymnasieskolan.

Entreprenader

Enligt utredningen finns starka skäl för att utöka möjligheterna till entreprenader inom gymnasieskolan. De kan bland annat bidra till att

- stärka samverkan mellan skolan och samhället i övrigt
- skapa ökad flexibilitet och valfrihet för eleverna
- öka tillgången till kompetens och modern utrustning i skolan
- utveckla arbets- och undervisningsformer i skolan
- höja kvaliteten och effektiviteten i gymnasieskolan

Den nuvarande regleringen hindrar samverkan eftersom det endast är karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil som får läggas ut på entreprenad och det bara är enskilda fysiska eller juridiska personer som får vara entreprenörer. Förslaget till utvidgning av entreprenadmöjligheterna innebär dels att begränsningen till vissa ämnen tas bort, dels att även kommuner eller andra offentliga organ ska kunna anlitas som entreprenörer. Det innebär att kommuner får rätt att, oavsett den kommunala lokaliseringsprincipen, verka utanför sitt eget område. Utformningen i förslagen har anpassats till förslaget om ny skollag.

Utredningens förslag innebär att vid entreprenader ska skollagens krav på lärarbehörighet endast gälla undervisning i kärnämnen. För undervisning i andra ämnen eller kurser gäller kravet att läraren ska ha kompetens för den undervisning hon eller han ska bedriva. Rektorn ska alltså vara anställd hos kommunen. Lika som i dag ska den rätt som lärare har att svara för myndighetsutövning överlämnas till en entreprenör. Det betyder att även lärare som är verksamma hos en entreprenör har rätt att sätta betyg och vidta de disciplinåtgärder som skollagen med tillhörande författningar ger kommunala lärare rätt till. När det gäller rätten att sätta betyg innehåller förslaget till ny skollag ett krav på att den rätten endast tillkommer behöriga lärare.

I samband med att möjligheterna till entreprenad utökas finns det behov av stöd- och utbildningsinsatser så att upphandlingskompetensen kan höjas. Därigenom ökar förutsättningarna för en god kvalitet i de upphandlingar som sker och för att kravet på konkurrensneutralitet kan tillgodoses. Några förslag till regeländringar lämnas inte i denna del.

Kommunernas och landstingens system för kvalitetskontroll kompletteras av det nationella systemet. Skolverkets tillsynsansvar gäller även den verksamhet som sker på entreprenad. Med en ökad förekomst av entreprenader finns det skäl att anta att behovet av kvalitetskontroll kommer att öka på alla nivåer.

Tystnadsplikten för personer som är eller har varit verksamma hos en entreprenör ska ha samma omfattning som den sekretess som gäller för personal m.fl. i den kommunala skolan som omfattas av 7 kap. 9 § sekretesslagen.

Nya driftsformer – kommunalt bildade företag

Ökad samverkan mellan skola och arbetsliv är ett viktigt mål för skolan. Entreprenader grundar sig på avtal och inte på samverkan. Det finns ibland intresse för samverkan mellan skola och arbetsliv som inte kan tillgodoses genom entreprenader. Det gäller främst de fall där samverkan bygger på ett ömsesidigt tillhandahållande av utbildningsresurser. En förutsättning för samverkan kan då vara att båda parterna kan dela på ansvar och inflytande samt dela beslutsfattandet. Utredningen föreslår därför att när entreprenader eller samverkan i annan form kring gymnasieutbildning inte är möjlig, ska kommuner och landsting ges möjlighet till samverkan med arbetslivet inom ramen för en för ett visst ändamål skapad juridisk person.

Kommun och arbetsliv, företag eller organisationer, ska gemensamt kunna bilda ett kommunalt företag där de har delat ansvar och inflytande över verksamheten. Skollagens regler för offentlig huvudman ska i huvudsak gälla för dessa företag som inte ska betraktas som fristående skolor. Utbildningen kommer att vara en del av det kommunala utbildningsutbudet och kommunen har ett övergripande ansvar. Företaget har egen rektor och egna lärare samt anförtros den myndighetsutövning som krävs för fullgörande av skolverksamheten.

Verksamheten ska som i andra kommunala företag grunda sig på den kommunala självkostnadsprincipen. Regler om allmänna handlingars offentlighet, sekretessregler och arkivlagens skyldigheter för kommunal verksamhet ska gälla. Företagen står under Skolverkets tillsyn. Kommunala företag inom gymnasieskolan får endast bildas om den utbildning som ska erbjudas inte kan tillhandahållas genom entreprenad eller i annan form. Det ska ses som en undantagslösning.